

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

<i>Wanda Decyk-Zięba, Izabela Stąpor: Słownik historyczny terminów gramatycznych online jako baza materiałowa do badań nad kształtowaniem się polskiej terminologii gramatycznej</i>	7
<i>Mitja Trojar: Development of Slovenian Linguistic Terminology in Grammars of Slovenian</i> ..	20
<i>Martyna Sabała-Bolek: O sposobie definiowania terminów gramatycznych w słownikach Knapiusza i Trotza</i>	30
<i>Anna Bochnakowa, Marcin Jakubczyk: Terminologia gramatyczna w Nouveau dictionnaire françois, allemand et polonois... M.A. Trotza (1744, 1747)</i>	40
<i>Vitaliia Tozhyieva: Polska terminologia gramatyczna w Nowym dykjonarzu... M.A. Trotza (1764)</i>	58
<i>Agnieszka Frączek-Gorczyca, Anna Just: Terminologia gramatyczna w niemiecko-polskich i polsko-niemieckich słownikach z XVII–XIX wieku</i>	70
<i>Ewa Woźniak: Od nazwy żeńskiej do feminatywum. Z dziejów kategorii słowotwórczej i jej nazewnictwa</i>	87
<i>Magdalena Zawadzka: Casus septimus, ultimus, localis, positivus – określenia miejscownika w łacińskojęzycznych gramatykach języka polskiego</i>	101
<i>Michalina Biernacka: Termin substytucja w ujęciu fonodydaktycznym i logopedycznym. Analiza porównawcza</i>	113
<i>Ewa Wojacek: Rodzajnik czy przedimek? O adekwatności użycia obu polskich określeń w odniesieniu do języka niemieckiego i szwedzkiego</i>	140
<i>Magdalena Zofia Feret: Zur Entwicklung und Verwendung des Terminus Nominalphrase</i> ...	155
<i>Federica Masiero, Anna Just: Das Vorfeld: zu einem Grundterminus der deutschen Syntax</i> ..	167
<i>Alicja Gniadek: O czym mówimy, kiedy mówimy o trybach? Kilka uwag na temat italianistycznej terminologii językoznawczej</i>	187
<i>Monika Nowakowska: Walentego Skorochoda Majewskiego zmagania z sanskrycką terminologią gramatyczną</i>	198
<i>Thérèse Robin: Die Theorie der syntaktischen Gruppen (J. Fourquet): eine neue grammatische Terminologie</i>	218
<i>Irina Podtergera: Das Paradigma der Relativpronomen quis/qui im "Russischen Donatus" ...</i>	230

SPRAWOZDANIA, UWAGI, POLEMIKI

<i>Andrzej Markowski: Co mówi Komunikat Rady Języka Polskiego o zmianach w ortografii polskiej</i>	266
--	-----

W ZESZYCIE

Artykuły zamieszczone w tym numerze „Poradnika Językowego” są rezultatem międzynarodowej konferencji naukowej (*Kształtowanie się terminologii gramatycznej w językach nowożytnych. Antecedencje – paralele – rozbieżności*), która odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim w dniach 15–17 lutego 2024 roku. Wydarzenie było częścią projektu, w ramach którego powstaje *Słownik historyczny terminów gramatycznych online*. Przedsięwzięcie jest realizowane w Zakładzie Historii Języka Polskiego i Dialektologii oraz w Pracowni Historii Języka Polskiego Uniwersytetu Warszawskiego, ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (NPRH) w ramach umowy Nr 0101/NPRH6/H11/85/2018 z dnia 18.05.2018 r. (datę zakończenia przewidziano na 18 listopada 2024 roku).

Publikację otwiera tekst poświęcony *Słownikowi historycznemu terminów gramatycznych online*, zasadom jego opracowania i możliwościom jego przeszukiwania przez użytkowników według różnych kryteriów. W tekście drugim została przedstawiona propozycja periodyzacji dziejów słoweńskiej terminologii gramatycznej od 1584 do 2017 roku.

Zawartość pozostałych artykułów koncentruje się wokół następujących zagadnień:

- 1) terminologii gramatycznej występującej w słownikach Grzegorza Knapiusza (1621, 1643, 1644), Michała Trotza (1744, 1747, 1764) oraz w niemiecko-polskich i polsko-niemieckich słownikach z XVII–XIX wieku.
- 2) wybranych terminów gramatycznych i ich historii w językach narodowych. Przedmiotem opisu są terminy polskie: *nazwa żeńska* i *feminywum*, różne określenia miejscownika w historii opisu języka polskiego (*casus septimus, ultimus, positivus, localis*), *substytucja* w ujęciu fonodydaktycznym i logopedycznym, *rodzajnik* i *przedimek* oraz adekwatność ich użycia w odniesieniu do języka niemieckiego i szwedzkiego; niemieckie: *Nominalphrase* i *Vorfeld* i termin włoski: *modo*.
- 3) analizy pojęć i określających ich terminów w dziełach konkretnych twórców: terminologii sanskryckiej Walentego Skorochoda Majewskiego, teorii grup syntaktycznych Jeana Fourqueta i jej roli w nauczaniu języka niemieckiego we Francji, zaimkowi względnemu (*pronomem relativum*) *quis/qui* w cerkiewno-ruskiej wersji gramatyki Donata.

Teksty publikujemy w trzech językach: polskim, niemieckim i angielskim. Wynika to z międzynarodowego charakteru konferencji, na której referaty przedstawili badacze z różnych ośrodków naukowych (z Polski i zagranicy, m.in. z Francji, Niemiec, Słowenii, Ukrainy i Włoch). Mamy nadzieję, że publikacja przyczyni się do umiędzynarodowienia i rozpowszechnienia badań prowadzonych nad terminologią gramatyczną w różnych ośrodkach naukowych.

Wanda Decyk-Zięba
Izabela Stąpor

Słowa kluczowe: historia językoznawstwa – gramatyka – nauka o języku – terminologia gramatyczna – terminologia lingwistyczna – gramatyki – gramatykografia – rosyjski Donat – związki między traktatami gramatycznymi – termin – termin gramatyczny – definicja – zapożyczenie – kategoria gramatyczna – przypadek – rodzaj – tryb – modalność – formy

---

czasownikowe – rodzajnik – przedimek – zaimek względny – kategoria słowotwórcza – nazwy żeńskie – feminatywum – grupa syntaktyczna – fraza nominalna – przedpole – język francuski – język łaciński – język niemiecki – język polski – język słoweński – język szwedzki – język włoski – sanskryt – leksykografia – słowniki – makrostruktura – mikrostruktura – hasło – ekwiwalent – glottodydaktyka – logopedia – substytucja.